

RECTIFICATIES

1. Natuurhistorisch Maandblad no. 10, blz. 160. Linker kolom. De regels 4, 5 en 6 zijn uitgevallen. Dus na „fam. *Ariophantidae*” inlassen: *Euconulus fulvus* (Müll.), Heel, Mellick, Roermond, Swalmen, Vlodrop.

fam. *Helicidae*:

2. Natuurhistorisch Maandblad no. 2, blz. 21. Het onderschrift van de foto mag niet zijn: „*Pelobates fuscus*”, maar moet zijn „*Bufo bufo*”. Per vergissing was de verkeerde foto ingezonden.

VERSLAGEN
VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op woensdag 2 november 1966

Deze avond was georganiseerd door het Departement Maastricht van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen en het Natuurhistorisch Genootschap. Bij afwezigheid van de secretaris treedt de heer Kicken op als verslaggever. De heer Allema, lid van de Maatschappij tot Nut van het Algemeen, heet allen welkom, in het bijzonder de spreker van deze avond, Han Rensenbrink, wetenschappelijk assistent van Artis, die zal spreken over „Dieren, zoals wij ze zien”.

„De verwachting, dat de dierentuin door de televisie een klap zou krijgen, is niet uitgekomen”, zo begon de heer Rensenbrink zijn voordracht. „Juist nu komen opvallend veel mensen naar de dieren in Artis kijken en zelfs naar dieren, waar vroeger nog geen hond naar keek. Dat is een ontwikkeling waarmee we ontzettend blij zijn, want men komt naar Artis om een indruk te krijgen van de dieren. Toch kijkt men meestal naar dezelfde dieren, zoals apen, zeeleeuwen en giraffen. We hebben al een soort vooroordeel. Wil men een goede kijk hebben op bepaalde dieren, dan moeten we ze objectief bekijken.

Een struisvogel steekt zijn kop niet in het zand, want dan zou hij doodeenvoudig stikken. Dat is gewoon een verhaal. Struisvogelpolitiek bestaat wel, maar bij mensen, niet bij struisvogels. De Koning van de dieren, de leeuw, is helemaal niet meer zo deftig als hij

ligt te slapen. Een feit is ook dat apen helemaal niet gek doen. Mensen kijken niet naar apen, maar in een lachspiegel.

Het is moeilijk om de apen anders te zien dan lachwekkend. Als wij naar apen kijken denken we dat het juist mensen zijn. Apen die mensen zien, denken waarschijnlijk: het zijn net apen. We vergeten meestal het voorname feit dat wanneer wij naar dieren kijken, zij ook naar ons kijken. Belangrijk is ook wat de dieren van ons denken, vooropgezet natuurlijk dat zij inderdaad kunnen denken”.

Als een welsprekend voorbeeld noemde de heer Rensenbrink de kangoeroe, die van ons mensen kangoeroe-manieren verwacht. „Een staande man maakt hem op de duur onrustig. Zodra deze echter op zijn hurken gaat zitten en dus een beetje op een kangoeroe begint te lijken, zal de kangoeroe zich met de mens niet vervelen en zich best op zijn gemak voelen. Van belang is, aldus de heer Rensenbrink, „hoe zien de dieren ons en wat denken ze van ons”.

„Alle dieren zijn in staat om de mens te accepteren, niet alleen de huisdieren maar evenzeer degenen die in de vrije natuur leven. Zo bestaat er tussen een wilde kat en een huiskat principieel geen verschil. Voor de dieren in de vrije natuur zijn de mensen veelal vijanden. Ze vinden het natuurlijk niet zo prettig wanneer de mensen op hen schieten.

Dieren willen niet geaaid worden, zoals de praktijk herhaaldelijk heeft aangetoond. Wij mensen laten ons toch ook niet aaien door wild-vreemden. De omgang met dieren is in feite dezelfde als met mensen. Het nijlpaard en de neushoorn, weliswaar veel sterker dan de mens, zien in hem een superwezen, dat hen de baas is. Zij kunnen hem niet volgen bij het snel uitvoeren van plannen en handelingen”.

De heer Rensenbrink illustreerde zijn interessante inleiding met dia's en een film over het leven van Rhesus-ape.

In zijn dankwoord tot de spreker beklemtoonde dr. E. Kruytzer, voorzitter van het Genootschap, dat we nog maar weinig weten over het leven der dieren. Het onderwerp had eigenlijk moeten luiden: „Dieren zoals wij ze móeten zien”. De talrijke aanwezigen beloonde de heer Rensenbrink na afloop met gul applaus.

te Heerlen op dinsdag 8 november 1966

De heer **Bult** liet een abnormaal gevormd exemplaar zien van de Lakzwam, *Ganoderma lucidum*. Dit exemplaar was reeds eerder op een vorige bijeenkomst vertoond, waarbij enkele paddestoelkenners het als vermoedelijk Lakzwam bestempeld hadden. Daar er toch enige twijfel bleef bestaan, werd het voorwerp naar de heer **Mommers** gestuurd. Deze bevestigde de determinatie en schreef, dat er van de buisjeslaag (nog?) niets te zien is. **Ricken** zegt, dat bij deze soort abnormale groei vaak voorkomt. **Van der Lek** noemt deze soort voor ons land vrij zeldzaam, volgens de heer **Mommers** is hij voor onze streek zeldzaam.

De heer **Finken** informeert naar de oorzaak waardoor de meikevers de laatste jaren zo zeldzaam geworden zijn. **Br. Arnoud** zoekt deze in het verdwijnen van heggen, o.a. te Benzenrade en van allerlei hakhout. Ook het vliegend hert is zeldzaam geworden door het verdwijnen van boomstobben, nu dit hakhout zijn waarde verloren heeft. Andere leden wijzen erop dat er bepaalde meikever-jaren zijn, welke in verband staan met de levenscyclus van dit dier, echter volgens de **Br.** waren in zijn jeugd ieder jaar meikevers in grote getale aanwezig.

Mej. Blankevoort vermeldt dat in een bietenveld te Ubachsberg, tegenover de Kruishoeve, afgelopen zomer *Abutilon* gevonden was. Een of twee jaar geleden werd deze plant in de buurt van Gulpen op een mesthoop, vlak bij een volière waargenomen. In dit laatste geval was de herkomst niet moeilijk vast te stellen. **Mej. Janssen** vertoont een aflevering van „Aachener Bilder und Berichte” waarin vier Orchideeënsoorten fraai in afgebeeld staan en informeert of we niet eens een excursie naar het Aachener Wald kunnen organiseren. Volgens kenners komen deze soorten wel in de buurt van Aken voor, doch vermoedelijk niet in dat bos.

De heer **Sterken** komt nog eens terug op de oorzaak van de bladafval in de herfst. Hij wijst erop, dat de boom een kurklaagje vormt op de plaats waar het bladsteeltje zal gaan los laten en hij dacht dat deze kurkvorming ontstond tengevolge van de lage temperatuur. Men moet echter de oorzaak en gevolg niet met elkaar

verwarren. Door de afname van het licht treden in de boom allerlei processen op, één ervan doet dit kurklaagje ontstaan. Is dit gevormd dan kan het blad vallen. Dat het ontstaan van de kurk niet gebeurt door de lage temperatuur hebben we de afgelopen weken zeer duidelijk kunnen konstaten. Bladeren van talrijke bomen en heesters waren nog groen, toen kwamen in begin Nov. enkele koude dagen met nachtvorst en de nog groene bladeren, waarbij het kurklaagje nog niet gevormd was, bevroren en hangen nu nog verwelkt aan de takken. Ze zullen slechts door mechanische krachten, harde wind en zware regenval naar beneden komen, en het afwerpen zal veel langer duren dan normaal. Dit zal voor de boom schadelijk zijn. Als andere oorzaak werd genoemd het feit dat wortels bij een temp. van 4 °C en lager niet meer in staat zijn voldoende water naar de bladeren aan te voeren. Dit feit op zichzelf is juist, maar het geeft geen verklaring van de bladafval. Immers bij nachtvorst bereikte de bodemtemperatuur nauwelijks deze waarde en het gedeelte van de grond waarin de wortels zich bevinden behoudt een veel hogere temperatuur. Grote en tere bladeren zullen dus eerder bevroren, dan verwelken wegens watergebrek, wat dan ook deze herfst het geval was.

Vervolgens laat **Dr. Bruna** een dode goudvink zien, een wijfje dat door hem gevonden was bij de wachthut te Wylre. Daarna ontwikkelt zich een discussie over de zeldzaamheid van deze soort tijdens de broedperiode in Limburg. De meningen hierover blijken nogal verdeeld te zijn.

Hierna verstrekke de heer **Bult** een overzicht van vogelwaarnemingen, waarna hij deze bij van vogelwaarnemingen, waarna hij deze bijeenkomst besloot met het vertonen van een serie gekleurde dia's betrekking hebbende op natuurstudie in Zuid-Limburg. Hij is voornemens dit gedurende de wintermaanden te herhalen.

Vogelwaarnemingen, medegedeeld door de heer **Bult**:

te Ohé en Laak: Zwarte ruiter: 18-IX, 2 ex., 1-2-8-15-X, 2 ex., 16-22-X, 1 ex. Groenpoot-ruiter: 8-X, 8 ex., 1-X, 4 ex., 2-X, 3 ex., 15-X, 9 ex., 16-X, 10 ex., 22-X, 5 ex., 6-XI, 1 ex. Bonte strandloper: 8-X, 3 ex., 15-X, 10 ex.,

16-X, 9 ex., 22-X, 11 ex. Kleine strandloper: 22-X, 1 ex. Bontbekplevier: 15-X, 3 ex., 16-X, 5 ex., 22-X, 5 ex. Witgatje: 30-X, 1 ex. Rosse grutto: 18-IX, 1 ex. De laatste waarneming, van H. Bult & R. Goldbach, is voorzover bekend, de eerste waarneming in Limburg. Hens vermeldt drie vondsten en geen waarnemingen. Watersnippen worden in dit gebied geregeld gezien. Op 16-X vertoonde een ex. nog een baltsvulcht, en liet daarbij het bekende mekkerende geluid horen.

Te Grevenbricht, bij een met steenslik volgespoten grindgat: Bontbekplevier: 18-IX, 4 ex., 24-IX, 5 ex., 2-X, 3 ex., 6-X, 5 ex., 11-X 4 ex., 14-X, 2 ex. Bonte strandloper: 14-X, 1 ex.

Te Kerkrade, in het moeras van de Anselderbeek en naaste omgeving: kleine plevier: 14-16-IX, 2 ex., 25-IX, 1-X, 1 ex. Bonte strandloper: 14-IX, 1 ex. Kleine strandloper: 14-IX, 1 ex. Groenpootruiter: 16-IX, 1 ex. Porseleinhoen: 21-23-25-IX, 31-X, 1 ex. Witgatje: 20-IX, 6 ex., 21-IX, 4 ex., 25-IX, 1 ex. Waterpieper: vanaf 31-X, 3 à 4 ex. Tjiftjaf: 31-X, 1 ex., zingend. Havik: 20-IX, 1 ex., Rode wouw: 29-X, 1 ex. Wespindief: 1-X, 1 ex., 29-X, 3 ex. (vergelijking met buizerd was mogelijk!) Boerenwaluw: 21-IX, een geheel wit ex. tussen 14 normale. In dit gebied zitten ook enige waterrallen. Kramsvogel: 21-IX, gezien door J. Bais en H. Bult. Voor Limburg de vroegste datum. Hens vermeldt Hillenraad, 7-X-1910. Zelf nam de heer Bult 2 ex. waar op 25-IX.

Verder nog de volgende waarnemingen: Bonte kraai: Brunssummerheide, 1 ex. vanaf 22-X. Ospelerpeel, 30-X, 6 ex., Ubachsberg, 1-XI, 2 ex. Klapekster: Ospelerpeel, 19-30-X, 1 ex., Pepinusbrug Echt, 4-XI, 1 ex., Geleen, 6-XI, 1 ex. Rietgans: Ospelerpeel, 30-X, 58 ex. Havik, Ospelerpeel, 30-X, 1♀. (samen met sperwer♀). Goudplevier: Nederweert: 15-X, 50 ex. (tussen kieviten), Buggenum, 5-XI, 1 ex. (idem). Kempphaan: Nederweert: 15-X, 25 ex. Baardmees: Ospelerpeel, 15-X, 1♀ (geluid gehoord, en gezien door D. v. Asperen, J. Bais, H. Bult, R. Goldbach).

Dezelfde waarnemers zagen op een bouwland te Nederweert een tortelduif, voedsel zoekend, op 15-X. Volgens de Avifauna van Nederland was de laatste datum 13-X voor ons land.

te Maastricht op woensdag 7 december 1966

Bij de opening deelt de voorzitter mede, dat de redactie van het Natuurhistorisch Maandblad en het bestuur van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, District Limburg, besloten hebben eens of tweemaal per jaar een Limburg-nummer uit te geven, dat dan verschijnen zal als een dubbelnummer van het Natuurhistorisch Maandblad. Het is de bedoeling telkens een of ander gebied van Limburg te beschrijven, waarbij dan speciaal aandacht zal worden geschonken aan de natuur- en landschapbescherming. Ook ligt het in het voorplan voor ieder Limburg-nummer een aparte redactie te benoemen. In dit nummer zullen geen verenigingsmededelingen of niet ter zake dienende artikelen worden opgenomen. Het Limburg-nummer zal gezonden worden aan de leden van ons genootschap en aan de leden van het I.V.N. Het bestuur van de Stichting „Het Limburgs Landschap” heeft zijn volle medewerking toegezegd en zal aan alle contribuanten van de stichting een nummer doen toekomen. Ook het Staatsbosbeheer in Limburg zal gaarne zijn medewerking verlenen. De redactie zal tijdig bekend maken, wanneer en over welk gebied het Limburg-nummer zal verschijnen en rekent op uw medewerking. Mooie foto's zijn altijd welkom.

Van de heer Maassen (Montfort) is een schrijven binnengekomen met de volgende mededeling. Op 19 april werd te Montfort een dode fitis (*Phylloscopus trochilus*) gevonden, die te Maaseik (B.) geringd was 27-VII-1965; verder een kneu (*Carduelis cannabina*), geringd 20-IX-1964 te Heverlee (B.) en 15-I-1966 dood aangetroffen te Montfort. Een jonge reeds in verregaande staat van ontbinding verkerende hamster is gevonden te Montfort 6-VII-1966. Op 15-X-1966 werd te Montfort tijdens een jacht een jonge hamster gevangen met nog gevulde wangzakken. Van bijzonder belang is de volgende mededeling: Een volwassen mannelijke hamster werd op 30-VII-1966 bij het oogsten van haver te Montfort door een hond doodgebeten. Drs. P. J. H. van Breë, die dit dier in Amsterdam onderzocht heeft, schrijft: „Gezien het gewicht (451 gram) en de afslijting van de kiezen moet ik aannemen, dat het een 3- à 4jarig dier betreft. Het vermoeden bestond

dat in Monfort alleen, tijdens de zogenaamde hamsterjaren, jonge, nieuwe biotoop zoekende Hamsters gevonden werden en dat uw woonplaats net buiten het verspreidingsgebied van de soort lag. De vondst van dit volwassen dier maakt het zeer aannemelijk dat we Montfort wel binnen het verspreidingsgebied moeten rekenen."

De voorzitter heeft ook een bijzondere mededeling uit Midden-Limburg. Wim Maas, leerling van het Bisschoppelijk College te Roermond, ving op 9 augustus van dit jaar op de Melickerheide (gem. Melick-Herkenbosch) een pad, die hij determineerde als Knoflookpad, *Pelobates fuscus*. Onlangs waren de voorzitter en Drs. C. A. J. Thissen, leraar in de biologie te Roermond, in de gelegenheid het dier aan een onderzoek te onderwerpen en zij kwamen tot de conclusie, dat het inderdaad een knoflookpad was. Dit is de eerste vondst van de knoflookpad in Midden-Limburg. Zuid- en Noord-Limburg waren reeds bekend als vindplaatsen.

Br. Virgilius toont enige van zijn zeldzame aanwinsten in 1966:

Bijen: *Halictus xanthopus* K. ♂, Colmont, 19-X-1966; 8-X-1966. *H. eurygnathus* Bl. ♀, Colmont, 11-IX-1966. *Coelioxys rufescens* Lep., ♂, Maastricht, 17-V-1966. *C. 4-dentata* L., ♀, Kannerberg, 1-VI-1966. *Nomada hillana* K., ♂, Apeldoorn, gevangen door Hellinga. *N. flavoguttata* K., ♀, Amby, 8-VI-1966. *N. armata* H. Sch., ♀, Sint Pietersberg, 30-VI-1966. *Megachile ligniseca* K., ♀, Sint-Pietersberg, 10-VII-1966.

Wespen: *Dolichurus corniculus* Spin., ♂, Baarn, 24-VII-1966. *Crossocerus assimilis* Sm., ♀, Bemelen, 11-VIII-1966. *Cr. styrius* Khl., ♀, Sint-Pietersberg, gekweekt uit paaltje (het eerste ex. voor Nederland werd in 1965 door Vegter in Emmen gevangen). *Cr. podagricus* Lind., 3 ♀ ♂, Sint-Pietersberg (gekweekt uit meidoornhout en vliertakken). *Evagetes pinguicornis* Hpt., ♂, Colmont, 11-VI-1966. *Odynerus 4-fasciatus* F., ♀, Colmont, 11-VI-1966; *O. dusmetiolus* Str., ♀, Vaals, 5-VII-1966; *O. gracilis* Br., in Zuid-Limburg vrij gewoon.

De heer Kemp heeft vogelwaarnemingen:

Op 23 okt. waren te Stevensweert 15 Boerenzwaluwen en verder zuiderlijk: 13 Zwarte ruiters en 5 Bonte strandlopers. Reeds eerder had hij op laatst bedoelde plaats, en wel op 8 okt. 4 Bontbekplevieren en op 21 okt. 11 Bonte strandlopers, 1 Kleine strandloper, alsmede 1 wijfje Topperend (*Aythya marila*) — met een grote witte vlek rond de snavelbasis — gezien.

Op 8 okt. was er bij Geleen 1 Waterral (*Rallus aquaticus*).

O.a. Op 19 okt. verbleef er bij Meerssen 1 Bui-zerd (*Buteo buteo*) met roestrode bovenzijde van de staart, die van smalle donkere bandjes was voorzien; het loopbeen was onbevederd.

Ten N. van Roermond waren op 30 okt. nog 3 Bonte strandlopers.

Op 19 nov. zwommen bij Eysden, te oordelen naar de tekening van de kop en hals, 2 Grote zaagbekken (*Mergus merganser*).

De eerste Stormmeeuwen (*Larus canus*) van het najaar zag hij op 21 nov., zowel bij Roermond als bij Stevensweert 1 exemplaar.

Op die datum waren bij Stevensweert ook nog 1 Groenpootruiter, 1 Oeverloper (*Tringa hypoleucos*) en 1 Aalscholver.

Samen met 4 vogelwaarnemers uit Heerlen zag hij aldaar op 27 nov. 4 ad. en 3 imm. Kleinen zwanen (*Cygnus bewickii*) en zeker 1, misschien wel 2, Witgatjes (*Tringa ochropus*).

Ten N. van Roermond waren 6 ad. en 3 imm. Kleine zwanen en 1 wijfje Nonnetje (*Mergus albellus*) op 3 dec.

Bij de stuw bij Borgharen waren op 14 okt. tenminste 2 Kokmeeuwen (*Larus ridibundus*) met een licht-groen gekleurde borst en buik.

Dat de berghaven van Born haar betekenis als roestplaats voor de Kokmeeuwen nog niet geheel heeft verloren, bewezen de ongeveer 1000 exemplaren die daar 's avonds op 6 nov. op het water dreven.

Ook de heer Stevens zag een stormmeeuw in Eysden-Oost op 7 oktober. Op 31 augustus een aalscholver in de grindgaten en op het kanaal te Neerharen (B.). Zes kraanvogels trokken op 18 oktober op vrij geringe hoogte boven het Jekerdal te Maastricht in ZW richting. Op 20 oktober een bonte kraai tussen twee zwarte kraaien op de St.-Pietersberg. Op 21 oktober zat dit dier op een akker bij het stort.

De heer van Noorden hoorde kraanvogels boven Maastricht in de nacht van 4 op 5 de-

cember. Op 16 november is een grote vlucht gezien boven Sittard om 11 uur. En op 15 november 40-50 stuks te Heerlerheide, rondcirkelend. De heer en mevrouw **Damen** namen een klapekster waar in de Ospelerpeel op 6 september. Deze vogel is een gewone wintergast van de heide. Ook wordt hij geregeld op de Wrakelberg gezien. Hij zal zich 's winters wel voeden met muizen, daar insecten dan ontbreken. In gevangenschap — het dier wordt in ons land gerekend tot de jachtvogels samen met havik en slechtvalk — voedt men het met muizen en vlees.

De heer **P. J. Felder** heeft voor het museum een stuk kolenlei uit de sluitende mijn Maurits meegebracht. Er zitten afdrukken in van varenbladeren: *Mariopteris* en *Neuropteris*. Op een vraag of deze fossielen overal in de deklaag te vinden zijn antwoordt hij dat dit niet het geval is. Waar men deze fossielen wel aantreft zijn slechte dakverhoudingen. Dergelijke lagen worden vaak niet afgebouwd.

Aan het einde van de avond deelt de heer **van Nieuwenhoven** mede dat het dier dat door de heer **R. Warrink** in de Geul bij Stokkem werd waargenomen naar het oordeel van **Drs. van Bree** een ontsnapte nerts moet zijn geweest. Men zie de tekening van de snuit op bijgaande afbeelding, naar een foto van de heer **Warrink**.

te Heerlen op 13 december 1966

Mej. Blankevoort vertelde dat ze ganzeneieren door een kalkoen had laten uitbroeden. Toen de jongen uitgekomen waren, toonde de

ganzerik grote belangstelling voor deze kuikens. Een ganzerik is echter een heerszuchtig heerschap waarom hij bang was om pleegmoeder met jongen los te laten. Na enige tijd moest dit toch gebeuren waarop de ganzerik de kalkoen wegjoeg en de kuikens neenam de vijver in. Tegen de avond bracht hij ze weer terug naar de kalkoen die ze 's nachts verder mocht verzorgen. Na enige tijd werden de jongen te groot om door deze voldoende warm gehouden te worden gedurende de nacht, waarop de ganzerik enkele ganzen charterde om de kuikens voor de nacht onderdak te geven. Deze waarneming is geheel in tegenspraak met de resultaten van **Dr. Lorenz**. Deze constateerde nl. dat pas uit het ei gekomen ganzen zich een moeder uitkiezen en wel degene die op hun geluid reageert. In de regel is dat de vogel die ze uitgebreed heeft. Is de mens de eerste die antwoord geeft dan wordt deze als moeder beschouwd. Ze hechten zich geheel aan die moeder, zowel overdag als 's nachts en willen van tantes niets weten.

Vervolgens liet **mej. Blankevoort** een verzameling muizen zien door haar met een val gevangen en wel de bosmuis, veldmuis en de bosspitsmuis met de tuinspitsmuis. De laatste twee zijn geen echte muizen, zoals aan hun gebit wel te zien is, maar insecteneters.

Hierna liet **Br. Arnoud** het nest van de dwergmuis *Micromys minutus* zien, gevonden op de Brunssummerheide, dichtbij een plas met een brede zoom riet. Dit nest is kogelrond, en bestaat uit een los kluwen van smalle bladstroken, die de muis met haar snijtanden uit lange bladeren scheurt. Opzij zit een opening waar een knikker door kan. Van binnen is het bekleed met zacht pluiz van riet en andere planten. De bladstroken waren niet afkomstig van de stengels waaraan het nest hing, maar waren in de omgeving verzameld. Daarvoor had het muisje heel wat moeten klimmen. Daarbij maakt het diertje gebruik van zijn lange staart. Het is ook mogelijk dat de stengels zwemmend worden aangebracht. De dwergmuis houdt geen winterslaap, maar legt wintervoorraden aan. Ze zoeken beschutting in holen buiten, bijv. ander hooischelven, maar ook in woningen. Op de heide ontbreken die, maar onder het lange gras blijven, zelfs bij vorst of onder sneeuw, voor kleine dieren gunstige

levensomstandigheden: ruimte van beweging, beschutting, temperatuur; ook voedsel van de overvloed van vruchtjes uit de grasaren.

Vervolgens vertelt de Br. over de kortschildkever, *Staphylinus olens*. De voorvleugels van dit dier zijn zo kort dat ze maar twee achterlijfsringen bedekken. Ze liggen zonder naadverbinding, dus los tegen elkaar. Als de kever verontrust wordt kronkelt het zwak gechitiniseerde achterlijf als een worm. Als men het dier wil pakken neemt het de dreghouding aan: het achterlijf wordt dan omhoog en naar voren gebogen als bij een scorpioen. Bovendien kan een scherp ruikende afscheiding worden geloosd uit stinkklieren die rechts en links van de anale opening als twee uitstulpbare blaasjes zichtbaar zijn. Onder de dekschilden liggen de opgevouwen voorvleugels die het dier een vlucht kunnen geven van $3\frac{1}{2}$ cm. Zij zijn okerkleurig en nemen de hele breedte van de rug in beslag. Bij het vlak strijken van de opgevouwen vleugels onder de dekschilden helpen vier zwak gechitiniseerde kammen die als een lichtgekleurde zoom zichtbaar zijn aan de achterrand van de voorlaatste segment. De bovenkaken zijn geduchte grijp- en bijtorganen. Zij zijn zo lang als de hele kop breed is, en dragen enkele niet direkt scherpe tanden. Onder aan de brede basis zijn zij aan de binnenkant open. Wormen, insecten en slakken worden ermee vernalen en opgezogen. Het dier kan door de menselijke huid heenbijten. Het ligt verscholen in ondiepe zelf gegraven gangen en stort zich van daaruit op passerende buit.

In ons land komen 24 *Staphylinus*-soorten voor. Daaronder zijn ripicole vormen, die uitsluitend aan oevers gevonden worden in modder, zand, grind of aanspoelsel; nidicole soorten, die in nesten leven, van mieren, mollen, hamsters, vossen, dassen, enz. De meesten hebben een donkere kleur. *Paederus*-soorten hebben een fraaie blauwe en gele tekening. *Emus hirtus*, mijn exemplaar is van Brunssum, ♀, 30-IX-1951, is een der grootste en mooiste: kop, hals en achterlijfspunt zijn bezet met een pels van dichte goudgele haren, waartussen door de blauw-violet metaalglans van de rug oplicht. Het dier komt bij ons slechts tijdelijk en zeer plaatselijk voor: zijn eigenlijke verspreidingsgebied ligt rond de Middellandse zee.

Dianous coerulescens mag bij ons wel gelden als type van gebondenheid aan een strikt beperkt biotoop: ik vond het dier voor het eerst in 1957 op een met mos begroeide en geregeld met water overspoelde stuw in Zuid-Limburg, in groot aantal en in diverse stadia.

De heer Bult had enige vogelwaarnemingen: Kleine zwaan, 4 adulte en 3 juveniele ex., Leunen, ten noorden van Roermond, vanaf 4 XI. Zwarte ruiter, 5 ex., Buggenum, 13-XI. Steenloper, 2 ex., de Grote Peel, 31-VIII, 1966, waargenomen door R. Goldbach. Klapekster, Ubachsberg, 28-29-30-X; Hopel, 6-XII; meded. J. Bais; Stevensweert, 11-XII. Op 19-X trokken honderden vlaamse gaaien boven Wylre.

Nieuws uit Venlo en omgeving

WAARNEMING VAN DE ROSE SPREEUW, PASTOR ROSEUS (L.), IN LIMBURG

door
F. J. NOTERMANS

Op 31.7.1966 werd W. Bonten te Tegelen, trouw metgezel op vele tochten naar de Ospelse Peel, door jager Peynenborg erop opmerkzaam gemaakt, dat zich in de buurt van diens woning te Belfeld — gelegen circa 2 km van de Duitse grens en ver van de bebouwde kom — een „wit-zwarte spreeuw” ophield. Bonten dacht aan een gedeeltelijk albinistische vorm van een Spreeuw, maar ook aan de kleine kans om een Rose Spreeuw te zien. Hij had geluk en kon de vogel die dag omstreeks 18.00 uur als een adulte Rose Spreeuw determineren en gedurende 5 minuten waarnemen.

Ondanks twee pogingen op de volgende dag liet de vogel zich niet zien, mogelijk tengevolge van het regenachtige weer. Op 2.8.1966 was het weer beter en kon de vogel door mij 's morgens en 's middags telkens gedurende 10 à 15 minuten met een 7x50 kijker waargenomen en gefilmd worden op een afstand van ± 25 meter. De determinatie leverde geen moeilijkheden op, want de adulte vogel is onmiskenbaar. Het kuifje was zichtbaar, maar weinig geprononceerd en de rose kleur — mogelijk door de tijd van het jaar — iets fletser dan die op de afbeelding in de Vogelgids,